

Setembre crític | | Actualitzat el 22/05/2023 a les 13:38

Vic en dades: educació, diglòssia, segregació i discriminació lingüística

Experiment sociològic: nou de cada deu comerços del centre de Vic van adreçar-se en castellà -i dos en anglès- a un client presumptament estranger | Un 42,5% del pressupost municipal de Vic es destina a l'Escola de Música, on només hi estudia un 5% de l'alumnat vigatà | La Fundació Bofill assenyala Vic entre els municipis amb més segregació escolar

a) el 90% dels comerços canvien al castellà si un estranger els parla en català

b) 27% espectacles teatrals en castellà

c) no té Reglament municipal d'usos lingüístics

Vic no manté el català

Hola!

Aquesta es la tercera de les set anàlisis incloses en l'article d'autoria col·lectiva «Radiografia: Dades de set àmbits de Vic que et sorprendran», publicat íntegrament a Setembre el dia 11 de maig. L'article és fruit del treball conjunt de diverses persones i entitats que ha donat com a resultat una anàlisi aprofundida sobre com està Vic en els àmbits de la pobresa i la desigualtat, l'habitatge, la segregació en l'educació i la salut del català, la sanitat, la contaminació, la discriminació i el model urbanístic.

Podeu llegir l'article complet, «Radiografia: Dades de set àmbits de Vic que et sorprendran», en aquest enllaç.

En l'àmbit de l'educació i la llengua hi ha dos factors principals a tenir en compte: 1) la segregació escolar, i 2) la deixadesa que s'ha fet amb el tema de la llengua des de l'equip de govern.

1) La segregació escolar

El model Vic ja no s'implementa: segons la Fundació Bofill, l'any 2020 Vic era un dels 10 municipis

amb la segregació escolar (a primària i a secundària) més alta i que a més ha incrementat la seva dissimilitud els últims cinc anys. El 2019 Vic va signar el pacte contra la segregació escolar. Ara bé, el Síndic de Greuges de Catalunya alertava tres anys després que la situació millorava però molt lentament a tota Catalunya.

I a partir d'aquí analitzem l'agenda de l'actual equip de govern: la defensa de l'escola concertada. El novembre de 2022, l'alcaldesa i parlamentària Anna Erra va fer una defensa al Parlament de l'escola concertada sobre l'escola pública, però al mateix temps la Fundació Bofill critica que aquesta mateixa escola concertada no està fent prou per revertir la segregació escolar: «El sector concertat escolaritza només un 11% d'alumnat estranger, la meitat que la xarxa pública (20%), i aquests desequilibris de composició social són presents a tots els municipis de Catalunya de més de 10.000 habitants que tenen escoles concertades i públiques» i «l'increment de 12 milions d'euros a l'escola concertada previst als pressupostos només té sentit si els recursos serveixen de manera efectiva per eliminar les barreres d'accés i combatre les desigualtats entre centres».

Hem de recordar que l'escola pública acull un 70% de l'alumnat vulnerable mentre que la concertada en recull només un 30%. Al ple del 6 de març de 2023, a més, es va criticar des de l'oposició que «l'equip de govern ha creat unes subvencions a dit amb import total de 45.600? per les escoles bressol concertades per tal de compensar-los l'I2, però en canvi no s'aposta per la gratuïtat a les pròpies escoles bressol municipals (que estimem en 48.000?)».

Una altra dada interessant és que l'Escola de Música (EMVIC) rep 1.573.850,03 euros, escola que ensenya un màxim del 5% dels infants de Vic: «Alhora, els diners destinats a l'EMVIC representen el 42,53% del total dels 3.700.515 euros pressupostats amb el concepte «Educació i Joves». En aquesta mateixa partida pressupostària, l'Ajuntament dedica 200.000 euros a beques de suport educatiu per a la inclusió social. Amb altres paraules, la inversió que l'Ajuntament fa per les menys de 1.500 persones que fan ús de l'Escola de Música és gairebé vuit vegades superior a la que es fa per garantir la inclusió social en l'àmbit educatiu».

2) Deixadesa en política lingüística

Hem fet un breu estudi sociolingüístic basat en mostrejos en dos grans àmbits: 1) els espectacles al Teatre Atlàntida de Vic, i 2) comerços al centre de la ciutat.

2.1) Teatre Atlàntida de Vic

Entre l'octubre de 2022 i el novembre de 2022 hi ha hagut a Vic tres espectacles en castellà (*El ávaro*, de Molière; *Una noche sin luna* i *Malditas plumas*). Això significa que el 27% dels espectacles de teatre són en castellà. I entre gener i març de 2023 n'hi ha hagut tres més (*Os acordáis*, *Yerma* i *El humor de mi vida*). Altre cop això representa un 21,4% dels espectacles teatrals. Potser pot semblar poc però si hi posem context veiem un cop més que mentre el castellà guanya plataformes (teatre, cinema, activitats de lleure?), el poc espai que li queda al català es va empetitint. La pregunta com sempre és: on és l'espai per a les altres llengües oficials també minoritzades a Catalunya? Quantes activitats de lleure hi ha en català, aranès i llengua de signes catalana LSC (una al gener organitzada per l'Associació de sords de Vic i comarca: *Vicmovies* i no és ni teatre i una amb intèrpret de LSC a l'octubre del 2022)? A més, aquesta és la situació malgrat que l'equip de govern «ha augmentat les partides de gestió de l'Atlàntida en 150.000?».

2.2) Mostrejos i experiments sociolingüístics als comerços del centre

1) Ple 16/01/23: Petit mostreig a la rambla del Passeig. Set comerços no compleixen la llei 22/2010 de retolació en català. I no, no són comerços de nouvinguts tal com van contestar des de l'equip de govern. Són majoritàriament grans franquícies.

2) «Vic no manté el català». Aquests autors van fer el següent experiment sociolingüístic el 18 de març de 2023: un noi eslau entra a les botigues de roba i sabates (d'esport incloses) del centre fins a zona universitària. Malgrat que ell parla sempre català des del principi, el 99% de les botigues li canvien d'idioma. Totes al castellà menys dues que li parlen en anglès. És més, ha d'insistir perquè li parlin en català. En un cas, va haver de demanar-ho quatre cops i tot i això li van continuar canviant al castellà. La realitat xoca amb la mateixa intervenció que la parlamentària Anna Erra, alcaldessa de Vic, va fer al Parlament per demanar que es fessin polítiques per mantenir el català a nivell nacional però la realitat mostra que no se n'han fet a nivell municipal.

En aquest sentit, hem preguntat pel Reglament municipal d'usos lingüístics i Vic no en té (pregunta i resposta de març de 2023). Això és molt greu perquè és un reglament que haurien de tenir tots els municipis més o menys grans. Es fa des de les regidories i és el document marc que diu com es farà la contractació, l'etiquetació, els serveis en català que han d'oferir les empreses subcontractades, ? és com la Llei de Normalització Lingüística a nivell municipal. El més important de tenir aquest Reglament és instaurar una comissió de seguiment que es reuneixi tres o quatre cops l'any per tal de garantir-ne el seu compliment. En aquesta comissió hi hauria d'haver diferents agents cívics de l'Ajuntament i personal extern (de sindicats, del món de l'oci, etc.).

Tot això ens porta a preguntar-nos les següents qüestions:

a) Segons dades del 2018, el 51% de la població usa el català com a llengua inicial a les comarques centrals i un 59,6% com a llengua habitual. Això vol dir que molts parlants de català l'han abandonat i que no s'estan creant nous parlants perquè el català ha deixat de ser necessari. La situació actual, tal com denuncien entitats com la Intersindical i Plataforma per la llengua, és resultat de la deixadesa dels polítics en aquest àmbit.

b) A Vic no hi ha cap protocol per a casos de discriminació lingüística per haver parlat català. Només cal fer un exercici sociolingüístic pràctic i passejar-se per comerços (molts d'ells grans franquícies) i bars i observar quants d'ells atenen només en castellà o no tenen ni les cartes traduïdes al català. I sense conseqüències. El mateix passa amb les activitats de lleure per jovent. Quants projectes públics hi ha on es promogui l'ús del català sobretot entre el jovent per tal que el català deixi de perdre parlants i en comenci a crear de nous? Hem buscat als pressupostos i no hi hem trobat cap partida en particular. Així com tampoc polítiques transversals. És més, l'alta segregació i el fet que una quarta part dels infants viuen en la pobresa impedeix que molts d'ells (futurs catalanoparlants en potència) puguin participar d'una vida plena d'extraescolars en català o cultivar un teixit comunitari en català. Per exemple, des de l'Ajuntament es podria haver presupostat o demanat subvencions per tal que tots els infants i jovent tinguin accés gratuït a tota mena d'activitats d'oci: esplais, tallers, etc.